

הוויכוח על מנהיגותו הצבאית של וינגייט

האם היה וינגייט גאון צבאי ומנהיג מלידה, או שהיה שרלטן גס רוח ושחצן? האנשים שלחמו איתו העידו שהיה מפקד בחסד; בהיסטוריה הצבאית הרשמית של צבא בריטניה, שאותה כתבו שונאיו, נטען ההפך הגמור

מבוא

אחת התמיהות הגדולות שמעורר העיון בקורותיו של אורד צ'רלס וינגייט היא הזמן הקצר ששהה בכל אחת מתחנות חייו. וינגייט היה כבר כבן 33 בהגיעו לארץ ישראל. עד אז לא

היו עצומים ומעוררי השתאות. בכל אחת מהזירות שהה זמן קצר בלבד. מתוך זה היה בארץ ישראל רק מעט יותר משנתיים וחצי. מתוך פרק הזמן הקצר הזה נמשכה פעילותו עם "פלגות הלילה המיוחדות" רק כחמישה

הותיר את רישומו בשום מקום. ממועד הגעתו לארץ ישראל ועד יום מותו חלפו כשמונה שנים בלבד. ההדים שעורר בשנים המעטות האלה בשלוש הזירות שבהן פעל - ארץ ישראל, אתיופיה ובורמה - והרשמים שהותיר אחרי

פברואר 1944, בורמה, וינגייט (באמצע חובש כובע קולוניאלי) עם מפקדי משנה של כוח הצ'ינדיטים: | "הוא היה גאון צבאי בממדים וברמה שאין רואים אלא פעם או פעמיים במאה שנים. שנית, אף קצין אחר ששמעתי עליו לא חלם חלום, תיכנן תוכנית, בנה כוחות, אימן אותם, נסך בהם השראה והנהיגם בקרב... חזונו ליד שולחן הדיונים השתווה לגאונותו בשדה"

רס"ן (מיל') ד"ר משה יגר
לשעבר סמנכ"ל משרד החוץ

פעילותו של אורד צ'רלס וינגייט עם "פלגות הלילה" המיוחדות" נמשכה רק כחמישה חודשים. למרות זאת נודעה לה השפעה עצומה על ההגנה ועל הדור הראשון של מפקדי צה"ל

"אני אומר ללא היסוס שהיו בווינגייט ניצוצות של גאונות... כדי להשיג תוצאות צריך מיזוג נדיר של חזון ושל פעולה. וינגייט הצטיין כאיש של פעולות... וינגייט לא ויתר לאיש. פחות מכול - לו עצמו. מעולם לא חיפש פופולריות אצל אלה שפיקד עליהם או אלה שפיקדו עליו... הכוח שבנה היה שלו בלבד. אף אחד אחר לא היה מסוגל לבנות כוח כזה. הוא תיכנן אותו, הוא בנה אותו, הוא אימן אותו, הוא הנהיג אותו, הוא השרה עליו מרוחו ולבסוף הביא אותו למקום שבו התכוון לשים אותו - בקרביו של האויב".¹

הדברים האלה ראויים לציון בגלל הדברים הפוכים לחלוטין שכתב סלים על וינגייט תריסר שנים מאוחר יותר ושיוזכרו להלן. אישים בעלי הבנה, תבונה וחזון כמו גנרל וייוול, אדמירל מאונטבטן, מפקד חיל האוויר האמריקני גנרל הנרי ארנולד ובייחוד וינסטון צ'רצ'יל עמדו על ערכו ועל ייחודו של וינגייט והספידוהו באותם הימים. ראוי להזכיר במיוחד משפט נפלא אחד בדברי ההספד שנשא בפרלמנט בלונדון ראש הממשלה וינסטון צ'רצ'יל ב-2 באוגוסט 1944: "היה זה איש גאוני, אשר קרוב לוודאי יכול היה להיות איש של ייעוד..." שום גנרל אחר בדרגתו לא זכה שיוזכרהו בפרלמנט.

ביישוב היהודי בארץ ישראל השתרר אבל כבד בעקבות מותו של וינגייט, אך העניין הזה חורג ממסגרת הסקירה הזאת.

ספרים, מאמרים וכתבות על הצ'ינדיטים ועל וינגייט לא איחרו להופיע: נכתבו ביוגרפיות על וינגייט, ופועלו הוזכר בהרחבה בסקירות

חודשים! למרות זאת נודעה לה השפעה עצומה על ההגנה ועל הדור הראשון של מפקדי צה"ל, ועל כך כבר נכתב לא מעט.

פעילותו באתיופיה הייתה גם היא קצרה להפתיע - חצי שנה בלבד - אולם בחודשים הספורים האלה הנהיג חידושים צבאיים מקוריים. היו מי שחידושו צדו את תשומת ליבם, ובראשם גנרל ארצ'יבלד וייוול.

שהותו בבורמה ושני מסעות הצ'ינדיטים שזים, ושעוררו כבר אז תשומת לב עולמית ועניין רב בקרב מנהיגי בעלות הברית - ובהם ראש ממשלת בריטניה, וינסטון צ'רצ'יל, ונשיא ארה"ב תיאודור רוזוולט - היו גם הם קצרים מאוד, רק מעט יותר משנתיים. החידושים הצבאיים שהנהיג באותה התקופה היו עצומים, והוא הוציא אותם אל הפועל למרות התנגדויות עזות וחילוקי דעות קשים בינו לבין קציני מטה בכירים במפקדה הראשית בדלהי. אין הוכחה טובה מזו לכוחו הרוחני הרב ולדבקותו העזה במטרותיו.

העיסוק באישיותו, במעשיו ובפעילותו של וינגייט הוא אינטנסיבי מאוד בייחוד בבריטניה ובארה"ב ובמידה פחותה בארצות אחרות. ההתעניינות הנמשכת בישראל באישיותו היא בעלת אופי שונה ונסבה בעיקר סביב דבקותו בציונות. בארצות האחרות עוסקים, כמובן, בהיבטים הצבאיים של אישיותו, בחידושים החשובים שחדש בתחומי לחימה שונים בזירות פעולתו, ובייחוד בזירת בורמה.

יש הסבורים שכישורו הצבאי גבל בגאונות, ויש מי שאינם מסכימים לכך. לווינגייט היה אופי מעורר מחלוקות, והוא רכש לו שונאים שנקמו בו אחר מותו, כפי שיוזכר להלן. דומה שעל דבר אחד אין חולקים: כולם מסכימים שווינגייט ניחן בכושר מנהיגות צבאית מעולה ומיוחד במינו. מטרת הסקירה הזאת היא לנסות לעמוד על מהות מנהיגותו. לא יידונו כאן היבטים אחרים של אישיותו המגוונת ומעוררת העניין.

הערכות על אישיותו של וינגייט ועל כישורותיו

הראשון שהגיב על מותו של וינגייט היה מפקדו הישיר, גנרל ויליאם סלים. בחוברת שפורסמה מטעם פיקוד דרום-מזרח אסיה הוא כתב, בין היתר:

היסטוריות על המלחמה במזרח הרחוק, בספרי יחידות שלחמו תחת פיקודו ובזיכרונות של לוחמים. כ-20 פרסומים כאלה הופיעו באנגליה ובארה"ב בתריסר השנים שבין מותו ל-1956 (במספר הזה לא נכללים ספרים שהופיעו בעברית - מקוריים או מתורגמים). רוב הפרסומים האלה היו אוהדים מאוד לווינגייט.

ב-1956 חל מפנה. באותה השנה פורסמה האוטוביוגרפיה של פילדמרשל ויליאם סלים: "מתבוסה לניצחון. סיפור המערכה על בורמה במלחמת העולם השנייה".² למרבה ההפתעה, הדברים שכתב על וינגייט בספרו היו הפוכים ממה שפירסם עליו אחרי מותו ב-1944 ושהוזכרו קודם לכן. סלים מתח ביקורת הן על וינגייט האדם והן על וינגייט המנהיג הצבאי. הוא פירט סדרה של תכונות שליליות באופיו של וינגייט וביטל את חיבתו של מסעות הצ'ינדיטים. לטענתו, היו הישגי הצ'ינדיטים מבוטלים, והקמת הכוחות האלה הייתה בזבוז של משאבים יקרים. הוא לא הסתיר שהקשר בין וינגייט לצ'רצ'יל הטרדי אותו מאוד. פרסום הספר הזה פתח מסע הכפשה נגד וינגייט ומסע נגדי להגנה על שמו הטוב - מסע שנמשך כמה שנים.

בסוף 1961 ראה אור הכרך השלישי של "ההיסטוריה הרשמית של המלחמה נגד יפן", שנחשב להיסטוריה הבריטית הרשמית של המלחמה. עורך הכרך היה אלוף (מיג'ר-גנרל) וודברן קירבי, שבזמן המלחמה שימש קצין מנהלה בכיר במטה הכללי בדלהי. וינגייט והוא התנגשו תכופות בענייני אספקה לצ'ינדיטים, וקירבי הפך לאחד משונאיו הקשים של וינגייט. הוא לא היה היסטוריון מקצועי, אך למרות זאת נעזר בו פילדמרשל סלים כאשר כתב את האוטוביוגרפיה שלו, שהוזכרה לעיל. בכרך השלישי, בעמודים המוקדשים לצ'ינדיטים, נקם קירבי את נקמתו בווינגייט המת זה כמעט 18 שנים. "ההיסטוריה הרשמית" שוללת את אישיותו של וינגייט, את תוכניותיו ואת מבצעיו ומפקדתו בכישוריו הצבאיים. לפי הספר הרשמי הזה היו הצ'ינדיטים כישלון צבאי.

לספרים מהסוג של "ההיסטוריה הרשמית" יש מעמד נכבד, שכן היסטוריונים פופולריים או עיתונאים משתמשים בהם ומעתיקים מהם (המשך בעמוד 54)

קיצור תולדות חייו

אורד צ'רלס וינגייט נולד בהודו ב-26 בפברואר 1903. אביו, ג'ורג' וינגייט, היה קצין בדרגת קולונל. ב-1905 חזרה המשפחה, סקוטית במוצאה, לאנגליה. לאורד וינגייט היו שישה אחים ואחיות: שתי אחיות גדולות ממנו ושני אחים ושתי אחיות קטנים ממנו. ילדי משפחת וינגייט קיבלו את השכלתם היסודית בבית, בתוכנית לימודים עצמאית שהורתה להם אמם. הילדים חונכו למשמעת קפדנית, לעבודה קשה ולהסתפקות במועט. לימודי תנ"ך היו נושא מרכזי בחינוכם. התנ"ך הפך לגורם מרכזי בחייו ובעיצוב אופיו של וינגייט ושל עולמו עד יומו האחרון.

בספטמבר 1916 נשלח אורד לבית ספר תיכון בשם צ'רטר האוז - שם למד עד נובמבר 1920. בפברואר 1921 החל ללמוד באקדמיה הצבאית המלכותית בוולוויץ במגמה לקציני תותחנים. באוגוסט 1923 סיים את הלימודים בדרגת סגן

משנה והוצב לשירות בסוללת תותחים. ב-1925 הועלה לדרגת סגן. באפריל 1928 סופח לחיל המגן הסודאני. הוא שירת בסודאן - לאורך גבולותיה עם אריתריאה ואתיופיה - עד אפריל 1933.

באותן השנים התגלה לראשונה כישרונו יוצא הדופן בתחומי השדאות והניווט. בדצמבר 1935 הועלה לדרגת סרן. אחרי שירות בסוללת תותחים באנגליה הגיע - בספטמבר 1936 - לארץ ישראל בתפקיד של קצין מודיעין בשל ידיעותיו בערבית.

בארץ ישראל הוא שירת עד 26 במאי 1939. פעילותו העיקרית בארץ הייתה תכנון, הקמה, אימון והפעלה של פלגות הלילה המיוחדות שכללו כ-100 נוטרים יהודים, רובם חברי ההגנה, ו-37 בריטים - חיילים, סמלים ושלושה קצינים זוטרים שהתנדבו לשרת ביחידה הזאת. מי שאיפשר לווינגייט להקים את היחידה המיוחדת הזאת היה גנרל ארצ'יבלד וייוול, מפקד צבא בריטניה בארץ ישראל באותם הימים, שהתרשם מאוד מכישרונותיו של הקצין המקורי והאמיץ שפגש.

באותה העת הפך וינגייט לציוני נלהב ונותר דבק באהדתו לציונות עד יום מותו.³ אז גם החל וינגייט להתבלט בגינוניו המחוספסים ובחוסר התחשבותו במוסכמות החברתיות ובמנהגים המסורתיים של מעמד הקצונה הבריטי השמרני - התנהגות שבמהלך שירותו הקימה עליו מתנגדים ואויבים מבין עמיתיו.

בשל הזדהותו של וינגייט עם הציונות ועם היישוב היהודי בארץ ישראל ובגלל התנהגותו החברתית החריגה (מנקודת הראות של הקצונה הבריטית בארץ), החליטו הממונים עליו להוציאו מהארץ ולהחזירו לאנגליה. ההחלטה על כך התאפשרה משום שהפטרון

וינגייט בארץ ישראל | בארץ הפך וינגייט לציוני נלהב ונותר דבק באהדתו לציונות עד יום מותו. חלומו היה לעמוד בראש כוח צבא יהודי שיילחם במסגרת צבא בריטניה נגד הנאצים

שלו, גנרל וייוול, סיים את תפקידו בארץ ישראל. המפקד החדש של צבא בריטניה בארץ ישראל היה פחות סבלני כלפי וינגייט.

בשובו לאנגליה הוצב וינגייט בסוללה של תותחי נ"מ. את כל זמנו הפנוי הקדיש לפעילות ציונית ולפגישות בלונדון עם נשיא ההסתדרות הציונית העולמית, ד"ר חיים ויצמן, ועם פעילים ציונים אחרים. בינתיים פרצה מלחמת העולם השנייה, וחיים ויצמן השתדל מאוד להשיג את הסכמתה של ממשלת בריטניה להקמת יחידות צבא יהודיות במסגרת צבא בריטניה. וינגייט סייע מאוד ליוצמן בעבודתו זו ואף ראה עצמו, למרות דרגתו הנמוכה יחסית באותה העת, מועמד לעמוד בראש כוח צבאי יהודי כזה. גם ההנהגה הציונית ראתה בווינגייט מועמד טבעי ומתאים לתפקיד כזה.

גנרל ארצ'יבלד וייוול מונה אז למפקד העליון של כל הכוחות הבריטיים בזירת

המזרח התיכון. במקרה נודע לו שווינגייט נמצא באנגליה ואינו ממלא שום תפקיד משמעותי. הוא ביקש אפוא שווינגייט יישלח למפקדתו בקהיר. בנובמבר 1940 מינה וייוול את וינגייט, אז כבר רב-סרן, למפקד כוח קטן שיועד לפעול באתיופיה, שהייתה אז כבושה על ידי איטליה. הוטל עליו לחדור לרמה ההררית האתיופית ולפעול מאחורי הקוויים של האיטלקים. לרשותו הועמדו גדוד של חיילים סודאנים, שהצטיינו בקרבות באותה המערכה, וגדוד של "פטרויטים" אתיופים שרצו בסילוקו של השלטון האיטלקי. כמו כן הועמדו לרשותו כמה קצינים וסמלים בריטים.

באמצעות הכוח הקטן הזה, שאותו כינה וינגייט "כוח גדעון"⁴, ערך וינגייט מסע מופלא שבמהלכו כבש כמה וכמה מעוזים איטלקיים ושבא עשרות אלפי חיילים איטלקים. המסע נמשך עד 1 ביוני 1941. באותו הזמן כבר לא היה וייוול מפקד כוחות בריטניה בזירת המזרח התיכון. הוא הועבר להודו ומונה למפקד זירת הלחימה נגד היפנים בבורמה.

במהלך מסעו באתיופיה סבל וינגייט מהתעלמות המפקדות הבריטיות בחרטום ובקהיר מבקשותיו. הסיבה: הוא הסתכסך עם רבים מקציניהן. הוא הכעיס גם את מפקדי החזית הבכירים באתיופיה עצמה. ב-1 ביוני הצטווה לעזוב את אתיופיה ולטוס לקהיר. הוא הגיע חולה במלריה ומתוסכל בגלל ההתעלמות ממנו ומהישיגו ובגלל היחס הגס כלפיו. ברגע של משבר, בעודו חולה מאוד, ניסה להתאבד. הוא ניצל על ידי קצין בריטי אחר שהתאכסן באותו המלון בקהיר ואושפז בבית חולים. בגלל ניסיון ההתאבדות ריחפה מעל לראשו של וינגייט סכנת הדחה מהצבא.

לעומק של מאות קילומטרים בעורף היפנים. במשך כשלושה חודשים הם שיתקו את קווי תחבורה של היפנים, פוצצו גשרים ומצבורי אספקה וגרמו להם אבדות. אחרוני הפושטים יצאו מבורמה והגיעו להודו ב־6 ביוני 1943. כ־3,000 צינדיטים יצאו למסע, 450 נהרגו במהלכו, ו־210 נפלו בשבי. רובם מתו בשבי.

מבקריו של וינגייט בין קציני המטה בדלהי טענו שלא הייתה שום תועלת אסטרטגית במסע וכי האבדות היו לשווא. הביקורת הזאת נבעה בעיקר מקנאה והייתה נגועה בצביעות, שכן לפני שנערך מסעו זה של וינגייט נחל צבא בריטניה רק תבוסות מידי צבא יפן, ומספר אבדותיו בקרבות הרגילים היה גבוה בהרבה.

גם אם צדקו קציני המטה בדלהי, ולמסע של וינגייט לא היו הישגים אסטרטגיים, הרי נודעה לו חשיבות עצומה בתחום אחר לגמרי: הוא העלה את המוראל הירוד בכל היחידות של צבא בריטניה בהודו. עד אז רווחה הדעה שלא ניתן להתגבר על הלוחם היפני ושהוא עולה בהרבה על החייל הבריטי במלחמת ג'ונגל, והנה התברר שלא כך הדבר.

עותק מהדו"ח שכתב וינגייט על מסעו הגיע לידי ראש הממשלה וינסטון צ'רצ'יל, שהיה מאוכזב מאוד מ"הגנרלים הכושלים, הזקנים והעייפים" שבחזית בורמה, הנוחלים מפלות בלבד. הוא פקד לשלוח אליו את וינגייט ללונדון כדי לשמוע ישירות מפיו על מסעו. וינגייט הגיע ללונדון ב־4 באוגוסט 1943 ונפגש עם צ'רצ'יל ללא דיחוי. הוא תיאר בפניו את מסעו בעורף היפנים ופרס תוכניות חדשות, נועזות וחדשניות הרבה יותר להמשך הפעולות. צ'רצ'יל החליט לקחת עימו את וינגייט לוועידת הפסגה שנערכה בינו לבין נשיא ארה"ב פרנקלין ד' רוזוולט שהתכנסה בקוויבק שבקנדה (17-24 באוגוסט 1943). הוא נתן לווינגייט הזדמנות לשטוח את רעיונותיו ואת הצעותיו בפני ראשי המטה הכללי הבריטי ובפני ראשי המטות המשולבים של ארה"ב וכן בפני נשיא ארה"ב עצמו.

בעקבות ועידת קוויבק הועלה וינגייט לדרגת אלוף (מיג'ור־גנרל), והועמד לרשותו כוח של כמעט שתי דיוויזיות. האמריקנים העמידו תחת פיקודו הישיר כוח אווירי מיוחד ועצמאי שכלל מטוסי תובלה, מפציצים, מטוסים קלים לפינוי נפגעים ובייחוד דאוניס רבים. התרומה האמריקנית הזאת פתחה בפני וינגייט אפשרויות פעולה חדשות, אך קנתה לו גם מקנאים ומתנגדים נוספים בקרב קציני המטה הבריטי בדלהי. בינתיים הדיח צ'רצ'יל את גנרל וייוול מתפקידו ומינה במקומו את אדמירל לורד לואיס מאונטבטן שווינגייט ורעיונותיו הנועזים מצאו מאוד חן בעיניו.

אחר שמסע הצינדיטים השני (בין 15 בפברואר ל־24 במרס 1944) החל בהצלחה, הציע לורד מאונטבטן להעלות את וינגייט לדרגת רב־אלוף (לוטננט־גנרל), בנימוק שהוא מפקד על כוח עצמאי שמונה כמעט שתי דיוויזיות ולרשותו גם חיל אוויר "פרטי". וינגייט סירב להעלאה בטענה שהוא מעדיף להמתין עד שתוכח במלואה הצלחת הפעולה. הוא לא זכה לכך. וינגייט נספה בתאונת מטוס ב־24 במרס 1944.

וינגייט הוחזר לאנגליה והשקיע את זמנו במאבק לשיקום שמו כדי שלא יזדח מהצבא. במקביל חזר לפעילותו הצינונית במסגרת המשרד הצינוני בלונדון. בעזרת ידידים רבי השפעה, ובהם ד"ר חיים ויצמן, אישרה ועדה צבאית שווינגייט בריא וכשיר להמשיך לשרת בצבא.

גנרל ארצ'יבלד וייוול היה באותה העת המפקד העליון בהודו, ושוב הזמין את וינגייט לשרת תחת פיקודו. וינגייט התייצב אצלו ב־19 במארס 1942, הועלה לדרגת אל"ם (קולונל) ונשלח מיד לצפון בורמה כדי לקבל את הפיקוד על פעולות הגרילה המעטות שנוהלו אז נגד היפנים. אולם בתוך זמן לא רב כבשו היפנים את האזור. וינגייט חזר להודו והגיש לווייוול תוכנית להחדרת בריגדה (חטיבה) לעורף הכוחות היפניים בבורמה. וייוול אישר את התוכנית, העמיד לרשות וינגייט חטיבה (של כוחות צבא לא מעולים). ביוני 1942 העלה את וינגייט לדרגת תא"ל (בריגדיר).

באזור ג'ונגלים במרכז הודו החל וינגייט לאמן את החטיבה שלו על פי תוכנית אימונים מפרכת שאותה גיבש. ניפוי הקצינים והחיילים שנמצאו בלתי מתאימים או שנכשלו באימונים היה קפדני וחסר פשרות.

במהלך חודשי האימונים וההכנות למסע לעורף האויב היפני התייצב וינגייט מפעם לפעם במפקדה בדלהי, התקוטט עם רוב קציני המטה שם - כדרכו לפני כן גם במסע באתיופיה - אך השיג מה שרצה למען חטיבתו. בסוף תקופת האימונים ולפני היציאה למסע הייתה אמונתם של החיילים בווינגייט שלמה למרות האימונים הקשים שנבלו בהתעללות ממש.

בחודשי האימונים התגלו מחדש הצדדים המגוונים של אישיותו ושל כישורנותו. וינגייט לא התחשב בדעותיהם של אחרים ולא היה ער לזרויות שבהתנהגותו. רוב הקצינים שאסף סביבו הסתגלו לסגנונו האישי המוזר, אך היו ביניהם גם מי ששנאו אותו. וינגייט לא החשיב נימוסים חברתיים ותיעב שיחות סרק. רוב רעיונותיו, הצבאיים והאחרים, נגדו את אלה של הגנרלים הממונים עליו במטה בדלהי, חוץ מאשר גנרל וייוול שתמך בו וסוכם עליו מפני המתנגדים לו שגם ניסו לחבל בביצוע תוכניותיו. וינגייט הדריך את הקצינים שביחידתו ללא לאות והרצה בפניהם על שיטותיו ועל רעיונותיו, שראשיתם עוד בניסיון שרכש בארץ ישראל ובאתיופיה ואולי עוד לפני כן, בסודאן. וינגייט עסק בכל ההיבטים של הפעולה המתוכננת: החל מתכנון מנות הקרב וכלה בניבושה של תורה ללחימה בג'ונגלים - תחום שלצבא בריטניה לא היה בו שום ניסיון. למרבה הפליאה התברר שווינגייט מיטיב לנווט גם בג'ונגלים, אף על פי שלפני הגעתו להודו מעולם לא ראה ג'ונגל.

ב־27 בפברואר 1943 החלה החטיבה לצעוד מזרחה לעבר נהר הצינודווין שחצץ בין בורמה - שהייתה אז בשליטת היפנים - לבין הודו הבריטית. וינגייט היה אז בן 40. למרות זאת צעד כמו כל אחד מקציניו וחייליו. על גבו נשא תרמיל כבד, כפי שעשו כולם, ועל כתפו נשא רובה. כנראה היה החייל המבוגר ביותר בחטיבה.⁵ חיילי חטיבתו של וינגייט, שכונו "צינדיטים" (על שם חיה מיתולוגית בורמזית שחציה נשר וחציה אריה), חולקו לשדרות אחדות וצעדו

דברי ההספד לוינגייט שנשא בפרלמנט בלונדון ראש הממשלה וינסטון צ'רצ'יל ב־2 באוגוסט 1944 הוא אמר בין היתר: "היה זה איש גאוני, אשר קרוב לוודאי יכול היה להיות איש של ייעוד..."

ושהקימו לו אויבים היה חוסר הכבוד שהפגין לדרגות. קצינים בכירים ממנו טענו שהוא שחצן, נוטה להעליב ובטוח מאוד בעצמו. על כל אלה שילם לא פעם מחיר כבד.

אך קשה לחלוק על כך שהיה רב־אמן בכל הנוגע ללוחמה לא קונוונציונלית. הוא היה בעל חזון יוצא דופן בכל הנוגע לבלתי שגרתי. בארץ ישראל, באתיופיה, אך בייחוד בבורמה, פיתח שיטות לחימה חדשניות ויעילות. במבצעי הנועזים הוכיח כי היו לו אינטלקט כביר, מחשבה מקורית, דמיון יוצר, העזה ודבקות במטרות שהציב לעצמו. נוסף על כל אלה היה לו כושר מנהיגות בלתי רגיל. הייתה בו גם תכונה חשובה נוספת: נכונות להודות בטעויותיו ויכולתו להפיק מהן לקחים.

יש לייחס חשיבות מיוחדת לדעותיהם על וינגייט בכלל ועל כישורי המנהיגות שלו בפרט של שני מפקדי המשנה החשובים ביותר ששירתו תחת פיקודו בשני מסעות הצ'ינדיטים בבורמה - מיכאל קלברט (Calvert) וברנרד פרגוסון (Fergusson). שניהם היו מפקדי שדרות בדרגת רס"ן (מייג'ור) במסע הראשון, ובמסע השני הם כבר היו מפקדי חטיבות בדרגת תא"ל (בריגדיר). החשוב בין שניהם היה ללא ספק מיכאל קלברט. הוא היה לוחם נחוש ואמיץ, נהנה מאמונו המלא של וינגייט והיה קרוב אליו מאוד. קלברט העריך את וינגייט והאמין בו אמונה מלאה. על מנהיגותו של וינגייט כתב בזיכרונותיו:

"אנשים מסוגו הם תמיד אנשים ממריצים ומנהיגים רבי השראה... כל האנשים והחיילים שהכירו אותו וששירתו בפיקודו... יעידו שדברים מפי וינגייט נסכו בהם השראה, כוח וביטחון... (וינגייט) ידע שחובתו הראשונה כלפי אנשיו היא קודם כול לאמנם היטב. רבי היה לו שהביטחון בניצחון הוא הדבר החשוב ביותר שאפשר לתת לחייל".⁶

מפקד המשנה הבכיר השני, ברנרד פרגוסון, היה מעט אמביוולנטי בנוגע לוינגייט. ניתן לזהות בדבריו השונים נימה של קנאה, אך גם הוא כתב:

"שני דברים היו ודאיים. הראשון, הוא היה גאון

הפולמוס שהתעורר באנגליה סביב אישיותו של וינגייט, רעיונותיו, מבצעיו ותכונותיו האישיים הביא לפרסום גל של ספרים, של מחקרים היסטוריים, של ספרי זיכרונות ושל מאמרים עליו ועל היחידות שהיו תחת פיקודו. עד היום ראו אור - באנגליה ובאר"ב - כ־80 פרסומים כאלה, והעניין בווינגייט אינו דועך. אפשר להזכיר עוד כתיסה ספרים שפורסמו עליו בעברית וספרים מעטים נוספים שפורסמו עליו בצרפתית.

אישיותו של וינגייט ואופיה המיוחדת של מנהיגותו הצבאית עוררו עניין כבר במהלך השנים הקצרות של פעילותו, אך בייחוד אחר מותו, כאשר הספרות שהתפרסמה עליו הלכה ורבחה. מחוסר עדויות אין אנו יודעים כיצד התבטאה מנהיגותו בשנות שירותו בסודאן. אנו יודעים יותר על תכונותיו ועל ביטוין בתקופת שירותו הקצרה בארץ ישראל, עת היה עדיין קצין זוטור בדרגת סרן (קפטן). תכונותיו, מזגו והתנהגותו משכו תשומת לב - גם שלילית - בתקופת המערכה הקצרה באתיופיה. אחד מקציניו באותה המערכה, וילפרד תסיגר (Thesiger) פירסם ב־1987 אוטוביוגרפיה ובה רשם גם את התרשמויותיו ממפקדו. לדעתו, וינגייט ניחן באישיות מעוררת השראה, אך עם זאת הוא היה קצין שחצן וחסר משמעת שלא קיבל עליו מרות. בגלל גסותו והאקסצנטריות שלו הוא קומם נגדו אנשים שונים. לאברהם עקביה, שפעל בצמוד לוינגייט במסע אתיופיה, יש דעה אחרת.

הפרסום הרב שקיבל וינגייט בעקבות מסע הצ'ינדיטים הראשון והסקרנות בנוגע לאישיותו הגיעו לשיאם שנים רבות אחר מותו בעיקר בגלל הפולמוס שהתעורר סביבו. מקריאת הביוגרפיות הרבות שפורסמו עליו נראה שהיה חייל חריג שעורר מסירות ואהדה אצל אחדים ואיבה והסתייגות אצל אחרים. הייתה לו, כנראה, סגולה מיוחדת להקים לו אויבים, לעיתים אפילו בקרב אנשים שיכלו להיות ידידיו ולסייע לו בהשגת מטרותיו, כפי שטען פעם נגדו ידידו ותומכו אדמירל מאונטבטון. בין התכונות השליליות שמנו בו

ללא בקרה מתאימה וכך חוסכים מעצמם את הטורח של מחקר מקורי. גרסה מוטעית כזאת יכולה להיות מועתקת שוב ושוב ולזכות לתפוצה רחבה. זה מה שקרה להכפשת וינגייט ב"היסטוריה הרשמית": היא מוחזרה שוב ושוב בספרים שהסתמכו עליה.

הראשון שניסה לפעול נגד ההכפשות של "ההיסטוריה הרשמית" היה חברו הטוב של וינגייט עוד מימי לימודיהם המשותפים באקדמיה הצבאית בווליצ' ושימש ראש המטה שלו במסע הצ'ינדיטים השני - אלון (מייג'ור־ג'נרל) דָּרְק טולוק (Tulloch). לאחר פרסום הכרך השלישי של "ההיסטוריה הרשמית" כתב דרק טולוק ביוגרפיה של וינגייט. ספרו ראה אור ב־1972. הוא וקצינים בכירים אחרים ששירתו בכוח הצ'ינדיטים פנו למשרד הקבינט (Cabinet Office - מקביל, בערך, למזכירות הממשלה בישראל) וביקשו שתיערך חקירה כדי לתקן את העיוותים שהוכללו ב"היסטוריה הרשמית". בקשתם לא נענתה.

תא"ל (בריגדיר) פיטר מיד בסיועו הקרוב של תא"ל סר רוברט תומפסון, שלחמו עם וינגייט והכירוהו מקרוב, החליטו להגיב על "ההיסטוריה הרשמית". במאמרים אחדים שפירסם פיטר מיד הוא הצביע על שיטות פסולות שנקטו ההיסטוריונים הרשמיים כמו, למשל, סילוף דברים שנלקחו מעדותו של הגנרל היפני מוטאגוצ'י, שפיקד על הכוחות היפניים שווינגייט פעל נגדם. התברר שהוא אמר את ההיפך ממה שצוטט ב"היסטוריה הרשמית". ההיסטוריונים הרשמיים הואשמו גם בבחירה סלקטיבית של עדויות כדי לבסס את דעתם העוינת נגד וינגייט. נראה שהם גם השמידו מסמכים שלא היו נוחים להם.

בריגדיר מיד פירט כל אשמה או הכפשה שהופיעו ב"היסטוריה הרשמית" והפריך אותן אחת לאחת. במיוחד מתח ביקורת על פילדמרשל סלים. המסמך שהכין, כאמור בסיועו של בריגדיר תומפסון, היה מפורט מאוד ומבוסס על שפע של מסמכים. מסקנתו העיקרית הייתה שטיפולם של מחברי ה"היסטוריה הרשמית" בווינגייט היה עוין, רווי דעות קדומות ומסולף במתכוון ושאינו מדובר במחקר היסטורי אובייקטיבי. אולם בקשתם שיוכנסו שינויים ב"היסטוריה הרשמית" נדחתה.

וינגייט (עומד משמאל, חובש כובע קולוניאלי) מתדרך קצינים עם מפקד הכוח האווירי האמריקני שהוכפף לו (מימין) | "איר" אפשר היה להטיל ספק באיכות מנהיגותו של וינגייט, וזו באה לידי ביטוי במסירות של הקצינים ושל החיילים כלפיו וביעילות הקרבית הגבוהה שהפגינו הצינדיטים אף על פי שהורכבו מאנשים בעלי אופי שונה ורקע תרבותי מגוון"

ראשונים, רביטוראים וסמלים. הכותבים מילאו תפקידים שונים ובאו מיחידות שונות. היו בהם אנשי ח"ר, תותחנים, אנשי מודיעין, אנשי קשר, אנשי רפואה, אפסנאים, נהגי פרדות ואנשי חיל האוויר. האורך הממוצע של כל הערכה היה חצי עמוד עד עמוד. שניים שהאריכו יותר מכולם כתבו חמישה עמודים, אך היו גם מי שהסתפקו בשורות ספורות בלבד.

החוברת המודפסת הופצה לכ־30 כתובות: משרדי ממשלה, בתי ספר צבאיים, ארכיונים צבאיים, ספריות של אוניברסיטאות ומערכות עיתונים בבריטניה. עותקים ספורים נשלחו גם למוסדות צבא בארה"ב, בקנדה, בהודו ובפקיסטן.¹¹ אין ספק שאפשר להתייחס ללקט ההערכות הזה של חיילי וינגייט ושל קציניו כאל סקר דעת קהל מייצג על אישיותו של וינגייט בכלל ועל מנהיגותו הצבאית בפרט. ואכן היו בין הכותבים הרבים על וינגייט בשנים מאוחרות יותר מי שציטטו מתוך חוברת ההערכות הזאת, אך היו גם אחרים שהמשיכו להישען על ההיסטוריה הרשמית.

העיון בהערכות מעלה את הממצאים הבאים: רבים מהמשתתפים בלקט, קצינים ומש"קים, ציינו, כל אחד בסגנונו, שווינגייט היה מנהיג טוב וחייל גדול. עוד הם כתבו שהיה אנרגטי

בארץ ישראל, באתיפיה, אך בייחוד בבורמה, פיתח וינגייט שיטות לחימה חדשניות ויעילות

וינגייט ושל הצינדיטים נוכח הרושם השלילי שיצרה "ההיסטוריה הרשמית". הוא פנה אל פטרון "אגודת ותיקי הצינדיטים", אדמירל מאונטבטן, וביקש את עצתו. זה יעץ לפנות לחברי האגודה - מכל הדרגות - ולבקש שיעלו על הכתב את הערכותיהם בנוגע לווינגייט. סקוט עשה זאת, וקובץ ההערכות פורסם ב־1982. פרסום הלקט הזה הפך למפגן של מחאה נגד מכפישייו של וינגייט.

חוברת ההערכות הודפסה במכונת כתיבה ושוכפלה במכונת שכפול (סטנסיל). היא מכילה 97 עמודים ונושאת את השם הארוך והמסורבל למדי: "מיג'ור־ג'נרל א"צ' וינגייט, אות השירות המצוין - הערכת האיש שתיכנן והנהיג את שתי מערכות הצינדיטים ב־1943 וב־1944 מאחורי קווי היפנים בבורמה במלחמת העולם השנייה."¹⁰

78 צינדיטים נענו לפנייה ושלחו את הערכותיהם. 40 מהם היו קצינים מדרגת סגן־משנה ועד דרגת תת־אלוף (בריגדיר), כולל ארבעה קצינים ששירתו בחיל האוויר הבריטי. 38 האחרים היו חוגרים: טוראים, טוראים

צבאי בממדים וברמה שאין רואים אלא פעם או פעמיים במאה שנים. שנית, אף קצין אחר ששמעתי עליו לא חלם חלום, תיכנן תוכנית, בנה כוחות, אימן אותם, נסך בהם השראה והנהיגם בקרב... חזונו ליד שולחן הדיונים השתווה לגאונותו בשדה".⁷

באחד מספריו כתב פרגוסון שההוכחה לכוח מנהיגותו של וינגייט היא שאנשיו הלכו אחריו בנאמנות ובגאווה אף כי הוא הבטיח להם ששכר הצלחתם עלול להיות לא יותר מאשר קשיים ומוות. למשל, במסע הראשון ידע כל חייל שאם ייפצע ולא יוכל לצעוד, יינטש לנפשו. כמה מפקדים היו מעיזים לומר לאנשיהם דבר כזה? וינגייט העז לומר זאת, ובכל זאת אנשיו היו גאים ללכת בעקבותיו.⁸

יש לציין גם את התרשמותו של אל"ם (קולונל) ג'ון אליסון, שהיה מפקד משנה של הכוח האווירי האמריקני המיוחד שהועמד לרשות וינגייט. לדעתו, אי־אפשר היה להטיל ספק באיכות מנהיגותו של וינגייט, וזו באה לידי ביטוי במסירות של הקצינים ושל החיילים כלפיו וביעילות הקרבית הגבוהה שהפגינו הצינדיטים אף על פי שהורכבו מאנשים בעלי אופי שונה ורקע תרבותי מגוון: בריטים, הודים, גורקה ומערב־אפריקנים (בעיקר מניגריה). הקולונל האמריקני כתב עוד ששמע את וינגייט אומר: "אין חשיבות לצבע עורם או למסורותיהם. אם אבין את עוצמתם ואת חולשותיהם, אוכל לעצבם לכוח לוחם יעיל". וזאת הוא עשה! אליסון מוסיף שווינגייט היה בעל שכל חריף, מהיר ומתוחכם מרוב בני זמנו וגם מן הממונים עליו. אך הוא היה גם חסר סבלנות כלפי מה שכינה "בינוניות וחוסר אומץ" - הן אצל פקודיו והן אצל מפקדיו.⁹

ההערכות של ותיקי הצינדיטים

לא רק בחוות הדעת של הקצינים הבכירים ששירתו בפקודו של וינגייט ראוי להתעניין אלא גם בחוות דעתם של קצינים זוטרים יותר ושל חיילים מן השורה שהשתתפו בשני מסעות הצינדיטים. ההזדמנות לכך ניתנה הודות ליוזמה של נשיא "אגודת ותיקי הצינדיטים" באנגליה (Chindits Old Comrades Association), בריגדיר וולטר סקוט. הוא חיפש דרך להצטרף למאמצי המגינים על שמם הטוב של

אישיותו של וינגייט ואופיה המיוחד של מנהיגותו הצבאית עוררו עניין כבר במהלך השנים הקצרות של פעילותו, אך בייחוד אחר מותו, כאשר הספרות שהתפרסמה עליו הלכה ורבתה

וינגייט בשטחי האימונים. חייליו העריכו את העובדה שהוא לא ניסה להמעיט בערך הקשיים או הסכנות הצפויים בפעולה ולא ניסה לעודדם באמצעות הבטחות כוזבות. הרופא מציין שיכולת המנהיגות של וינגייט באה לידי ביטוי גם בעובדה שלא היו עריקות מיחידות הצ'ינדיטים כאשר עברו משטחי האימונים במרכז הודו לשטחי הכינוס וההתארגנות באסאם שעל גבול בורמה, אף שהיו אז הזדמנויות רבות לכך בדרך.

מתוך העדויות הרבות שנכללו בחוברת ההערכות ניתן לציין כמה מן התכונות הבולטות שאיפיינו את מנהיגותו הצבאית של וינגייט ושאותן הזכירו קצינים וחיילים רבים.

דומה שהתכונה העיקרית שרבים הזכירו - כל אחד בלשונו ובדרכו שלו - היא שווינגייט לא דרש מעולם מאנשיו לעשות משהו שהוא לא יכול היה לעשות בעצמו - מנשיאת החגור והנשק ועד חציית נהר בשחייה. הוא היה שותף מלא לאי-הנוחות ולסכנות - באימונים ובקרבנות - שאיתם התמודדו גיסותיו. עם זאת

לכיוון ולצורך להימצא במקום הנכון בזמן הנכון. הוא לימד את חייליו כיצד להטעות את האויב, כיצד להצית מדורות מבלי להעלות עשן וכיצד לחסוך בתחמושות. לא היה אכפת לו כיצד התלבשו אנשיו או אירגנו את ציודם, ובלבד שהציוד יפעל ביעילות, והנשק יהיה נקי ומוכן לפעולה. כאשר סקר את גייסותיו, לא בחן אם הנעליים מבריקות, אלא התבונן בעיני האנשים. היה לו כישרון להביא אנשים ללכת בעקבותיו מתוך אמון מלא.

אחד מקציני הרפואה שהשתתף במסע הצ'ינדיטים השני ב-1944 כתב שכל החיילים והקצינים התרשמו מאוד מכך שבתקופת האימונים התעקש וינגייט שכולם יהיו מעודכנים במטרות המבצע ובמהלכיו המתוכננים. הוא עמד על כך שכולם, גם הטוראים, יגיעו לרמה מתקבלת על הדעת של יכולת לקרוא מפה. וינגייט עמד על כך שבכל עת, גם באימונים, יישאו כולם, גם הקצינים בכל הדרגות, את החגור שלהם.

כשיבות רבה נודעה לביקוריו התכופים של

מאוד, נבון מאוד ובעל תחושת חובה עמוקה. הוא היה טקטיקן מתוחכם שהצטיין בגישה אנושית לחייליו. סמל אחד הסביר בהערכה שכתב כי חייל מכבד מאוד מנהיג החולק עימו את קשייו.

אלה שהיו עם וינגייט במסעות הצ'ינדיטים גאים ששירתו בפקודו. הוא שימש דוגמה אישית והעניק השראה לאנשיו. קצינים אחדים, שזכו להכירו טוב יותר מאחרים, רשמו שווינגייט לא נרתע מעולם מהתמודדות עם דברים בלתי נעימים. היה לו אינטלקט מפותח, הרבה יותר מאשר לעמיתו. הוא היה חסר סבלנות כלפי שוטים, בלי להתחשב במעמדם או בדרגתם, אך היה מסוגל גם להפגין אדיבות רבה, יחס אנושי והתחשבות. הוא היה מסוגל לדחוף את אנשיו למאמצים עד קצה גבול יכולתם. האימונים המפרכים שהנהיג לפני היציאה למסעות פיתחו בחייליו את האמונה שאין דבר שהוא מעבר ליכולותיהם הפיזיות. בכל מקרה, הוא תמיד חלק עם אנשיו את קשייהם. חייליו שאבו חיזוק מכוחו ובטחו בו, ביכולתו ובמנהיגותו.

קצינים וחיילים כתבו שווינגייט ניחן בטביעת עין לקרקע, ביכולת ארגונית גדולה ובגישה נכונה ללוגיסטיקה. הייתה לו תחושה לזמן,

וינגייט רוכב בראש אנשיו באדיס-אבבה המשוחררת, 5 במאי 1941 | וינגייט לא דרש מעולם מאנשיו לעשות משהו שהוא לא יכול היה לעשות בעצמו - מנשיאת החגור והנשק ועד חציית נהר בשחייה

- דוגמה אישית. על המפקד לשמש דוגמה אישית לחייליו בכל תחום ובכל עת - ברגיעה, באימונים ובשעת פעולה.
  - יושרה. על המפקד להיות בעל יושר אישי ללא רבב, עד כדי קיצוניות. התכונה הזאת צריכה לבוא לידי ביטוי בכל תחומי חייו, ללא פשרות.
  - מקצוען. על המפקד להיות איש מקצוע מעולה בתחומו. לשם כך עליו ללמוד ולהשתלם ללא הרף.
  - אימונים. חובתו הראשונית של המפקד היא לאמן היטב את אנשיו לקראת כל מתאר לחימה שבו הם עלולים להתקל.
  - דאגה לחיילים. על המפקד לדאוג לרווחת חייליו, עד כמה שהתנאים מאפשרים זאת, בד בבד עם הצבת דרישות קפדניות לביצוע המשימה ולדבקות במטרה ללא פשרות.
  - אמונה בניצחון. על המפקד להאמין באנשיו, בעצמו ובניצחון ולהקנות לחייליו את האמונה הזאת.
- מן הראוי שכל מפקד, בכיר וזוט, יבדוק מה מהתכונות הרשומות כאן מצויה אצלו ומה טעון שיפור וחיזוק. משמעת עצמית חזקה, רצון עז, וחינוך עצמי נמרץ יכולים להשלים הרבה גם אצל מי שהכריזוה לא ניתנה לו משמייים.

הערות

1. דברי הספד של לונטנט-גנרל ויליאם סלים, מפקד ארמיה 14, עם היוודע דבר מותו של גנרל וינגייט. המסמך נמצא בארכיון הציוני המרכזי בירושלים (אצ"מ), תיק 525/10685
2. הוצאת מערכות הוציאה מהדורה עברית של הספר ב-1977. ראו: משה יגר, אורד וינגייט, קורותיו והציונות, הספרייה הציונית, ירושלים, 2013
4. אברהם עקביה, עם וינגייט בחבש, עם עובד, תל-אביב, 1944
5. צירלס ג' רולו, פשיט וינגייט, מערכות, ירושלים, 1954
6. Michael Calvert, *Fighting Mad*, Jarrolds, London, 1964, pp. 72, 76, 124
7. ברנרד פרנטון, "מסעות וינגייט בבורמה ולקחם", מערכות 40, מאי 1947, עמ' 35. <http://goo.gl/1liFYh>
8. Bernard Ferguson. *The Wild Green Earth*, Collin's, London, 1946, pp. 141-144, 271-272
9. הקדמתו של קולונל ג'ון אליסון לספר: Major-General Derek Tullock, *Wingate in Peace and War*, Macdonald, London, 1972
10. Major General O.C. Wingate D.S.O. - An appreciation of the Planner and Leader of the two Chindit Campaigns in 1943 and 1944 behind the Japanese Lines in Burma during World War II
11. עד כמה שידוע לי, לא מצוי עותק של החוברת הזאת בשום ארכיון או ספרייה ציבורית בארץ. אני אסיר תודה לער"ד גלאי שריר מתל-אביב ששלח לי עותק מהפרסום הזה.
12. יגאל אלון, "וינגייט ומורשתו", למרחב, 26 בדצמבר 1969
13. אברהם עקביה, אורד וינגייט - חייו ופועלו, מערכות, תל-אביב, 1993, עמ' 15-18, 68-69, 119
14. אברהם עקביה, הידיד אורד וינגייט - דברים לזכרו, מערכות, תל-אביב, יוני 1968

את החשיבות הרבה של אימונים יסודיים, בייחוד לפעולות לילה, ושהווי של מחנה צבאי - צחצוח וברק - לא עורר בו שום עניין. מה שלא שירת את מטרת המלחמה, לא נחשב בעיניו. וינגייט הקפיד רק על ניקיון הנשק ועל תקינותו.

ועוד תכונה חשובה שלו עוררה תשומת לב: וינגייט הרבה להסביר לאנשי ה"פלגות" את חובתו של המפקד לדאוג לחייליו לפני שידאג לעצמו. נאסר על המפקד לשתות, לאכול או לנוח לפני שידאג לרווחת חייליו. כך נהג בעצמו. תמיד היה ראשון לסכנה ואחרון למנוחה.¹³ באנשי "פלגות הלילה" ראה את הגרעין לצבא היהודי שיוקם בעתיד ושקווה לעמוד בראשו. חינוכם הצבאי הנכון של האנשים האלה היה מטרה חשובה מאוד בעיניו.

מקור טוב שממנו ניתן ללמוד מה חשבו על מנהיגותו של וינגייט אנשי ההגנה שהכירו אותו ויצאו עימו למבצעים הוא ספרון שפורסם בעקבות סימפוזיון שנערך בעין-חרוד ב-4 באוקטובר 1962 במלאת 25 שנים ל"פלגות הלילה המיוחדות".¹⁴ רוב הדוברים (ישראל גלילי, יעקב דורי, חיים לסקוב, צבי ברנר ואברהם יפה) ציינו, כל אחד בסגנונו, שתכונת המנהיגות העיקרית של וינגייט, שאף הטביעה את חותמה על ההגנה ועל צה"ל, הייתה הדוגמא האישית. בדוגמתו האישית שבה את לב פקודיו, נסך בהם ביטחון ורכש את אמונם המוחלט. היו שהוסיפו שמהבחינה המקצועית הוא ידע יותר מכל חייל אחר, שהיו בו העזה ומקוריות ושטיפח את יוזמתו של המפקד הזוטרי. עוד ציין אחד הדוברים שווינגייט עצמו סבר שהחלטה מהירה היא תכונה חיונית למנהיג.

סיכום

יש מי שזוכה לכישרון מלידה להיות מנהיג (כריזמה), ובהתבגרותו עליו רק לשמור על הכישרון הזה ולטפחו, בדיוק כפי שקורה לבעלי כישרונות גאוניים מלידה בתחומי חיים אחרים. נראה שגם וינגייט זכה למתנת שמייים כזאת. כישרונו המיוחד במינו בתחום המנהיגות התגלה כבר בארץ ישראל ואולי עוד קודם לכן, בסודאן. לא כל מפקד זוכה למתנת שמייים כזאת. רוב המפקדים נאלצים לטפח את תכונות המנהיגות שלהם ולהשקיע בכך רצון עז ומאמצים. מהן אפוא תכונותיו של המנהיג הצבאי לפי וינגייט? הנה העיקריות שבהן:

דאג לרווחת חייליו ככל שאיפשרו התנאים. בזמן האימונים הרבה וינגייט במתן הסברים לחייליו על תוכניותיו וחיזק בכך את הזדהותם עם המשימות ואת המוטיבציה שלהם. הוא גם נהג להאזין להערות החיילים בכל הדרגות כדי ללמוד את בעיותיהם. הוא נכח בקביעות באימונים, השתתף בהם והקפיד מאוד על ביצוע מדויק של הוראותיו, שהיו תמיד ישירות וברורות.

וינגייט הקדיש תשומת לב רבה לפרטים. הוא עודד יוזמה אישית אצל מפקדי כוחות המשנה והאציל להם סמכויות. עם זאת הוא דרש מהם דבקות מוחלטת במטרותיו, ללא פשרות וללא יתורים. וינגייט הפגין ידע רב ועמוק בכל מה שנוגע ללוחמת ג'ונגל, ואנשיו ראו בו סמכות מקצועית ללא עוררין.

רבים מוותיקי הצי'נדיטים ציינו את הגינותו האישית ואת יושרו של וינגייט, שהיו ללא רבב. הוא עורר אמון באנשיו, נסך בהם ביטחון ועורר בהם השראה. הצי'נדיטים הצהירו שהם חשים גאווה על השתתפותם במסעות היחידה ועל שירותם בפקודו של וינגייט. עוד ציינו שאומץ ליבו, קור רוחו, ביטחונו העצמי והקפדתו שלא לסכן את אנשיו שלא צורך גרמו לכך שהם סמכו עליו לחלוטין.

הערכות דומות על וינגייט מופיעות גם בספרי זיכרונות של קצינים ושל חיילים מיחידות שונות שהיו פקודיו של וינגייט, אך לא כתבו לספר ההערכות.

יש לציין שכבר בארץ ישראל, בהיותו רק סרן שפיקד במשך חודשים ספורים על יחידה קטנה - "פלגות הלילה המיוחדות" - התגלו אצל וינגייט המאפיינים העיקריים של מנהיגותו הצבאית שתוארו לעיל. כמה מלוחמי היחידה הזאת פירסמו זיכרונות או אמרו וכתבו בהזדמנויות שונות דברים על וינגייט. יגאל אלון, למשל (שלא נמנה עם ה"פלגות" אך שותף בפעולה או שתיים שלהן), מונה בראש ובראשונה את הדוגמה האישית שנתן וינגייט ואומר שהערך הזה שהוא הנחיל לאנשיו הפך לנכס צאן ברזל של ההגנה ואחר כך של צה"ל.¹² אברהם עקביה, שהיה קרוב מאוד לווינגייט, בייחוד בחודשי המסע באתיופיה, שמע מפיו שהמפקד האידיאלי חייב להיות בעל ידיעות מקיפות לא רק בנושאים צבאיים, אלא גם בנושאים תרבותיים כלליים. עליו ללמוד הרבה. חניכיו הארץ ישראלים ציינו שהוא הדגיש